

Aprendre llengües, una necessitat, una actitud

Ús lingüístic i vivència; pragmatisme i principis

NO ME IMPORTA

No me importa si eres chica o chico,
si eres negro o blanco,
si entiendes bien mi lengua
y yo la tuya.
No importa de dónde vienes,
o dónde has nacido,
No importa si tus padres
vivían ya aquí.
No importa si tenemos
creencias diferentes.
Nada de eso importa.
Porque de las diferencias
no haremos discriminaciones.
Porque las diferencias
nos enriquecen.
Porque estamos llamados a vivir
juntos.
Y vamos a entendernos.
Trae acá esa mano.
Nos entenderemos.

Esteve Alcolea

Dedicar un monogràfic a l'«Aprendre llengües» va més enllà de la llengua que decidim d'ensenyar i/o d'aprendre, a més a més de la pròpia. La reflexió s'inicia quan pensem en l'aprenentatge de les llengües estrangeres. La pressió social és tan forta que es fa difícil de diferenciar el que un vol fer aprendre i el que se l'obliga a fer aprendre. D'altra

banda, és interessant de constatar i de veure que, en les classes de llengua estrangera, és on hi ha més innovació i més recursos; també, més imaginació i metodologia.

Parlars, llengües, dialectes, varietats... per a alguns, un important conflicte en la comunicació; per a d'altres, un patrimoni cultural irrenunciable. L'actual realitat multilingüe ens situa en un moment de riquesa, també de complexitat, obligant-nos –com sempre ens toca als educadors–, a donar resposta a situacions ben imprevistes a l'aula; perquè, això que, un dia qualsevol, arribi un nen o nena del Magreb, de l'Amèrica del Sud, de l'est d'Europa, de països orientals... fa que se'ns trenquin tots els esquemes, previsions i rutines..., fa que se'ns desorganitzi el currículum i fa que ens incomodi l'alt grau d'improvisació a què ens veiem sotmesos. Immediatament, ens obliguem a incorporar noves estratègies, no només metodològiques, sinó també personals i relacionals per afavorir, dins l'aula, l'entesa, la convivència i una nova predisposició a aprendre tots junts. La presència d'aquesta diversitat pot esdevenir un conflicte insuperable, traduït en queixa, pel caos que provoca la nova situació, fent que, patit des de la soledat, comporti estrès i rebuig. Però, pot passar, també, que un equip educatiu, que sap i vol llegir la realitat, aprofiti l'avinentesa per traduir-ho en repte, veient-t'hi una invitació i una oportunitat educativa per estrènyer els lligams entre cultures i posar de manifest el rebuig d'actituds discriminatòries i selectives. Som capaços d'obrir-nos i d'educar-nos, malgrat les dificultats evidents, en aquesta nova actitud? I tant que sí! Perquè, si no és així, què hi fem a l'escola?

- 2** Aprendre llengües facilitant-ne l'ús **4** Un cosa és ser Déu, l'altra ser Abba. L'anglès domina molts indrets del ciberespai. **5** Un munt d'oportunitats per treballar la llengua EP Calella. EP Tàrrrega. EP Vilanova. EP Olot.
9 Ensenyar i aprendre llengua al segle XXI **10** Actualitat **12** Aprendre o saber llengües? Zum-zum

Aprendre llengües facilitant-ne l'ús

Parlem amb Natàlia Maldonado

Especialista en anglès a l'educació primària, actualment treballa com assessora d'anglès de primària al CRALE (Centre de Recursos de Llengües Estrangeres) del Departament d'Ensenyament. Coordina els projectes d'innovació en llengües estrangeres a primària convocats anualment pel Departament d'Ensenyament dins del marc del Projecte Orator.

La llengua, una eina i/o un fet cultural?

Entenc que la llengua és una eina de comunicació, però també és una demostració o representació simbòlica de la cultura. No podem separar les llengües dels fets culturals. Per tant, no podem plantejar-ho com una disjuntiva sinó, més aviat, com la unió de les dues coses.

La llengua pot ser una assignatura més?

Partint de la premissa que la llengua s'aprèn en situacions comunicatives reals i que la relació dels nois i noies amb la llengua es circumscriu al context escolar, hem d'utilitzar el context comunicatiu compartit com a eix i utilitzar els temes escolars per aprendre les llengües. El repte és definir els àmbits d'ús de les diferents llengües i establir els continguts a treballar. Això implica el disseny d'un currículum integrat de llengües.

En realitat, cada llengua va per la seva banda. Té sentit de mantenir un currículum de llengües tan diversificat o tan paral·lel?

La llengua és una eina efectiva que permet estructurar el coneixement. Ens ajuda a organitzar i a ordenar el que ja sabem i també a interioritzar coneixements nous; per tant, a mesura que ensenyem i/o aprenem continguts d'altres àrees, estem ensenyant i/o aprenent llengua i llengües. Cercar informació, escoltar amb atenció, inferir significat, expressar el que s'ha après són competències bàsiques que s'han de desenvolupar amb interacció des

de les diferents àrees. Tots els professors hauran d'assumir una responsabilitat directa pel que fa al treball dels continguts lingüístics relacionats amb les àrees que imparteixen.

Això vol dir que s'ensenyava llengua a totes les àrees?

Evidentment! Perquè tot professor és professor de llengua.

Què cal fer si volem anar per aquí?

Caldrà una planificació coordinada que reculli el treball cognitiu-lingüístic que s'ha de fer a les diferents àrees.

Com organitzar el currículum?

El projecte per a l'àrea de llengües estrangeres, per exemple, podria recollir algunes de les següents propostes a l'entorn de dos grans blocs: a) Organització i currículum: assegurant una distribució horària adequada que permeti augmentar l'horari i fer una seqüenciació de continguts que assegurï la progressió i b) Ús i entorn de la llengua: fent que el mestre especialista pugui actuar com a font d'input, creant una aula de llengües estrangeres per usar tots els recursos a l'abast i l'oferta de tasques simultànies i possibilitant, també, el treball amb grups reduïts per afavorir la interacció.

Un plantejament lingüístic global i de centre exigeix gran connexió entre els professionals. S'hi pot donar resposta avui a l'escola?

Crec que sí, però cal partir d'una dis-

cussió de centre per consensuar un marc referencial teòric per a totes les llengües que s'imparteixen; també en la manera d'entendre els mecanismes que formen part de l'aprenentatge lingüístic i en la metodologia basada en criteris didàctics comuns, respectant, evidentment, las particularitats de cada llengua.

Saber llengües és una bona competència però, a l'escola se'n fa el tractament adequat?

La societat actual percep com a aprenentatge fonamental el de les llengües estrangeres, especialment l'anglès, que ha esdevingut la llengua internacional de comunicació. Però, aprendre'n dependrà, en gran mesura, de l'organització de l'àrea i de la perspectiva metodològica que en faci el centre més que de la bona voluntat dels mestres especialistes.

Un centre que ho vulgui impulsar, què ha de tenir en compte?

L'ensenyament-aprenentatge de les llengües hauria de partir d'un projecte que contemplés algunes premisses fonamentals: proporcionar abundants contextos de comunicació oferint experiències diverses, superant l'entorn limitat dels continguts i l'espai limitat de l'aula i del centre; assegurar l'ús significatiu de la llengua i la funcionalitat de les tasques que es presenten als alumnes, el nexa amb els seus interessos i la coherència amb el procés d'aprenentatge i oferir un nombre suficient d'hores per a l'aprenentatge de la llengua estrangera.

I en qüestions d'eficàcia?

Una de les conclusions més evidents en els estudis fets és que l'eficàcia ve relacionada estretament, entre d'altres variables, amb el nombre d'hores de contacte amb la llengua meta (Muñoz i Nussbaum, 1997). Alguna solució pot ser vehicular alguns continguts d'altres àrees en la llengua d'aprenentatge i amb la utilització de la llengua estrangera dins l'aula. La vida de l'aula comporta un seguit de rituals que requereixen

utilitzar la llengua d'una manera funcional.

Actualment, a l'escola hi ha convivència de moltes llengües. S'han d'aprendre?

La presència de noves llengües als centres evidencia el fet que la societat és cada vegada més una societat multicultural i multilingüe. Crec que és responsabilitat nostra educar els nostres alumnes en el respecte i la valoració per aquesta diversitat. Jo crec que estudiar aquestes noves llengües és una utopia. L'escola ha de treballar primerament les dues llengües de casa nostra després, ha d'introduir l'estudi d'una llengua estrangera i oferir la possibilitat d'una quarta llengua.

Què en penseu que l'escola plantegi la introducció de l'anglès a la infantil?

Sovint, els centres educatius ofereixen l'anglès per respondre més a inquietuds socials que no pas per raons pedagògiques. En aquests moments podem dir que l'ensenyament de l'anglès no respon a un projecte coherent que abasti tota l'educació primària. Malauradament, la concreció que es fa en aquests primers nivells es limita a un contacte amb la llengua força esporàdic, a aprendre vocabulari aïllat i en el millor dels casos a alguna cançoneta. Però, perquè hi hagi aprenentatge, cal una dedicació horària important, una reelaboració del projecte curricular de l'àrea i un enfocament adequat.

Des de l'administració, quines consignes doneu a l'escola?

A més de tot el que ja he dit, és bàsic motivar els alumnes perquè aprofitin totes les oportunitats d'usar la llengua estrangera fora del context escolar. En aquest sentit, el Departament d'Ensenyament convoca un concurs públic, adreçat a grups d'alumnes acompanyats per professors per fer cursos i activitats a l'estranger amb l'objectiu d'afavorir l'aprenentatge actiu d'idiomes i el coneixement de la societat i la cultura pròpies dels països visitats.

Un cosa és ser Déu, l'altra ser Abba

Els mots, a voltes, són veritables barreres

Una cosa és ser Déu i una altra ser Abba. Dius «Déu» i se t'omple la casa de teòlegs, filòsofs, bisbes i capellans ...

«Déu» és una paraula massa contaminada per a expressar Déu. Dient, en canvi, «Abba». No saps ben bé el que dius.

—igual que quan un infant comença a dir pare o mare— però quan parlem de Déu és just que sigui així: si sabéssim exactament què és Déu, —com alguns diuen saber-ho— quin Déu tan petit seria.

Només sabem que Abba és bondat, bondat fruit de la bonesa.

Dir a Déu «Abba» és reconèixer que tot el que podem dir de «Déu» és només una aproximació, a excepció de quan el pen-

sem a partir d'allò més diví que tenim els humans: la bondat, la misericòrdia, la tendresa, la senzillesa.

Déu impulsa a dissentir, «Abba» a comprendre i a perdonar.

Les persones ens enfrontem els uns als altres en nom de Déu; mai ho podríem fer-ho en nom d'Abba.

Déu produeix ateus; Abba, convida a créixer, i per créixer, algunes vegades cal marxar de casa. Amb Déu la gent se sent esclava, en canvi, l'esperit de fills que és a dins nostre crida: «Abba» (pare...)

Potser per això, Jesús no ens va ensenyar a dir Déu, sinó ABBA.

L'anglès domina molts indrets del ciberespai

Jocs, activitats, cançons... de tot i força

La xarxa conté molts espais on trobar recursos per complementar l'acció docent. També, per treballar idiomes. L'anglès, en aquest cas, gaudeix d'una doble presència: com a vehicle de comunicació habitual i com a recurs educatiu per a l'aprenentatge. A continuació us presentem alguns *sites* d'interès que, al nostre parer, són interessants. Hi ha una mica de tot i per a tothom. Esperem que us siguin d'utilitat.

www.3ieduca.com

Directorí d'adreces de recursos relacionades amb tot tipus de matèries, entre les quals els idiomes (anglès, francès i alemany). Val la pena que fer-hi una ullada.

<http://www.bbc.co.uk/learning/>

Aquesta és una de les més interessants que ofereix recursos a nivell integral: llengua, cultura, literatura... tot en anglès, és clar!

www.xtec.es/crle

Centre de Recursos de Llengües estrangeres, també en els tres idiomes: anglès, francès i alemany. Conté links a d'altres pàgines molt interessants a nivell de recursos i continguts.

www.edufind.com

Programari educatiu, programes i cursos internacionals, recursos de gramàtica, centres... per remenar i triar.

Per acabar, una pàgina recomanada per treballar ciències i anglès:

www.mathforum.org No perdeu l'apartat reservat a l'estudi dels fractals. Val la pena!

Un munt d'oportunitats per treballar la llengua

Entre la disciplina i la significativitat

L'ANGLÈS, MOTIVACIÓ I SIGNIFICATIVITAT

Departament d'anglès · *EP Calella*

Tots estarem d'acord en què l'aprenentatge de les llengües estrangeres és ara, més que mai, una necessitat social creixent, no només per comunicar-nos amb persones d'altres cultures, sinó també degut a les noves tecnologies. Però, en són conscients els alumnes i estan més motivats per aprendre? A part d'algun cas puntual, diríem que no, tot i que se senten força motivats per aprendre frases que puguin utilitzar en situacions de vida reals. Tant és així, que els qui tenen contacte directe amb el turisme perquè treballen en hotels, bars, botigues... pregunten el que necessiten per sortir-se'n, però fora d'això, la seva motivació no va més enllà.

En general, els nois i noies a qui agraden els idiomes, s'esforcen mentre que els altres no tenen tant d'interès. Els professors som conscients que poder mantenir la motivació és imprescindible per a l'èxit de l'aprenentatge però, som conscients que fins que no en tenen la necessitat, no es despertarà el seu interès. Per tant, un dels reptes que tenim és crear-los aquesta necessitat portant la realitat a l'aula.

A l'escola, tenim l'avantatge de poder posar exercicis reals donada la forta influència. Les activitats que dissenyem promouen situacions comunicatives reals que permeten transferir el que s'aprèn a classe a la vida real.

Els pares són molt conscients de la importància d'aprendre idiomes i sovint mostren la seva preocupació per la falta de motivació dels seus fills. Moltes famílies viuen del turisme i voldrien que els seus fills, per moure's amb facilitat en aquest món, dominessin les dues llengües més parlades a Calella: l'anglès i l'alemany, que són les que ensenyem a l'escola.

En conclusió, tot i la manca de motivació que presenta el nostre alumnat, el fet de viure en un poble costaner els ofereix més oportunitats per sentir i també parlar la llengua que estan aprenent.

ELS JOCS FLORALS, UNA EXCUSA

Tatiana Cañete i Elvira Colomé
EP Tàrraga

A la nostra escola, la celebració dels Jocs Florals ha esdevingut una tradició, la qual no tan sols estem conservant, sinó que hem transformat en una setmana «literària» plena d'activitats diferents, divertides, també serioses!, totes encaminades al desenvolupament global dels nois i noies a través del treball i de l'aprenentatge de la llengua.

La motivació

Cada any, i no és cap novetat, fem coincidir la celebració dels Jocs Florals amb la diada de Sant Jordi. Amb aquesta activitat donem a conèixer una de les celebracions més importants de la nostra cultura, potenciant les capacitats creatives, literàries i poètiques dels nostres alumnes. Poder descobrir i conèixer un

personatge famós (escriptor/il·lustrador...) i la seva obra és una bona motivació. Aquest any, la visita de l'Albert Jané, exdirector de Cavall Fort i persona, sens dubte, molt coneguda per la gran empremta que, al llarg de la seva vida, ha donat a la llengua i cultura catalana, ha provocat que tots fóssim aprenents d'adaptadors, de traductors i de guionistes. Per tant, durant tota la setmana literària, tot l'alumnat de l'escola, des dels nens i les nenes de la classe de tres anys fins als nois i noies de secundària s'ha posat en moviment.

Fem recerca

Tota la setmana l'hem dedicada a conèixer i a treballar, a diferents nivells, la vida i l'obra del personatge convidat. Per una banda, cercant informació tant de la seva vida i de la seva trajectòria professional, com també investigant i descobrint la importància i transcendència, en el nostre país, de la revista «Cavall Fort»; el nostre convidat va dirigir-la durant divuit anys i encara ara, continua col·laborant-hi de forma ben significativa fent tasques de guionista, de traductor i d'adaptador de molts dels còmics que hi apareixen.

Una excusa per treballar la riquesa que ens ofereix la pluralitat lingüística

Des de l'educació infantil fins a la secundària hem fet traduccions, adaptacions o guions de còmics de «Cavall Fort». Aquesta activitat ens ha ajudat en un doble sentit: per una banda, conèixer la gran diversitat de llengües, la riquesa i la importància de totes i de cadascuna i, per l'altra, donar protagonisme a totes les llengües que en aquests moments també hi ha a l'escola. Per tant, aprofitant les diferents procedències dels progenitors d'alguns dels nostres alumnes, hem traduït un mateix còmic a diferents llengües com ara: el turc, el xinès, el marroquí, el portuguès, el francès, l'anglès i el castellà. Ha estat una experiència molt enriquidora que ha desvetllat una gran expectació i interès dels alumnes

—també dels pares— per conèixer i aprendre diferents llengües i veure que totes són importants. Tot això van ser els previs a la arribada del Sr. Albert Jané a l'escola que va ser amb nosaltres durant tot el dia 26 d'abril que va esdevenir un dia intens, perquè calia gaudir a fons de la seva presència.

Una exposició al claustre

El nostre claustre feia molt de goig. Realment hi havia una exposició molt digna de llibres que, d'una manera o altra, tenien quelcom a veure amb el nostre convidat. No hi va mancar una extensa mostra de revistes «Cavall Fort» que ens havien regalat. Tots vam tenir ocasió de fer una ullada al que ens interessava o cridava més l'atenció. Tots els treballs dels alumnes també estaven exposats. El claustre desprenia vida per tot arreu, veritablement s'hi reflectia caliu d'escola.

Els nois i noies viuen en directe l'autor

Els alumnes d'infantil i primària van escoltar una rondalla explicada pel Sr. Albert Jané i van poder-li fer preguntes esperant, encuriós, la seva resposta. Els de secundària, li van fer una entrevista per publicar a la revista de l'escola «El Timó».

A la tarda, ben mudats i amb la «rosa vermella» al pit, vam fer el tradicional lliurament de premis dels Jocs Florals al teatre Ateneu. Simplement, un bon moment per posar de manifest i de tota la feina feta, calia fer-ne festa!

Només, des de la cooperació

Va ser un dia valuós, esgotador, però... viscut a «tope», on tots hi havíem aportat el nostre granet de sorra, tots ens hi sentíem part implicada. Un dia ple d'aquelles vivències que, de mica en mica, ens enriqueixen i ens ajuden a créixer, però que només són possibles com a resultat d'un treball en equip fet amb il·lusió. Podem dir que aquesta setmana literària, ja forma part d'un recurs didàctic imprescindible que té la nostra escola, i que està oberta als canvis però no a la desaparició.

ELS RECURSOS DIDÀCTICS A L'AULA D'ANGLÈS

Xaro González · *EP Vilanova*

Els alumnes van adquirint l'aprenentatge de la llengua estrangera a través d'activitats on hi ha incorporats diferents recursos didàctics i que són a la vegada elements motivadors de primer ordre.

El llibre de text serveix de base. Els nens tenen un quadern d'activitats «l'Activity Book» i el llibre «Class Book» és d'ús comú. Es treballa de forma individual, per parelles, en petit grup i en gran grup. Els cassettes i CD's que utilitzem són els que la mateixa editorial presenta amb el llibre de text tot i que n'afegim d'altres en funció del que ens interessa: cançons, històries, contes i així treballem la comprensió oral.

El vídeo VHS/DVD l'utilitzem de diferents maneres: per introduir una unitat, per reforçar-la o per resumir-la... Per tant, depèn de la necessitat i del moment. Els més utilitzats són «Aprendo Inglés con Disney», «Magic English», «Muzzy», «Kids in Britain», «Story Tales», «Top Songs», vídeos de pel·lícules en anglès...

Els flashcards i pòsters ens serveixen per treballar el vocabulari i les estructures bàsiques de la llengua. Cal que siguin d'una mida que es pugui veure en gran grup i manipular amb facilitat. El contingut de les imatges estan relacionats amb les unitats treballades, amb els aspectes socioculturals dels països de parla anglesa. Els English Corners és el material complementari que es distribueix per racons. Acostumem a utilitzar-lo un cop cada quinze dies. Els racons tenen en compte la diversitat dels alumnes i permeten un aprenentatge a diferents nivells. Es treballen les quatre habilitats (Skills):

LISTENING (racó d'escoltar) format per alguns «walkman» i cassettes amb històries en anglès. Es treballa la comprensió oral.

SPEAKING (racó de parlar) format per jocs didàctics que permeten jugar en grup. Es treballa l'expressió oral.

READING (racó de lectura) format per carpetes de vocabulari de diferents temes,

jocs de nombres i objectes amb vocabulari, llibres de lectura de diferents nivells, jocs de mini-arco... Es treballa la comprensió escrita.

WRITING (racó d'escriptura) format per carpetes de fitxes plastificades per poder treballar la comprensió i l'expressió escrita.

Aquests racons són autocorrectius i donen autonomia als alumnes. Les activitats es controlen amb uns fulls on els mateixos alumnes poden saber quin material han fet servir, què els costa o què han de revisar. La mestra adopta el paper d'ensenyar a jugar, ajudar i corregir el que calgui.

Disposem de dos ordinadors a la biblioteca que és on anem a fer els racons. Utilitzem les propostes del programa «Clic» que treballen tots els «Skills». Normalment hi ha dos alumnes per ordinador.

Els projectes de treball integren activitats d'anglès a l'hora de cercar informació i són els mateixos nois i noies que se n'encarreguen de buscar-la i de passar-se-la d'un nivell a un altre. El fet, que diferents nivells comparteixin una part de l'aprenentatge i s'intercanviïn la informació que van trobant, permet que vagin descobrint que la seva feina, fruit de l'intercanvi, s'enriqueix i els serveix per alguna cosa més que per emmagatzemar-la en el cervell.

EL CRÈDIT DE SÍNTESI A LONDRES

Laura Clavaguera, Ramon Pujol
i Ita Asparó · *EP Olot*

Fa més d'un any que hi treballem. El projecte surt a partir d'un dels eixos que l'escola s'ha plantejat: *El coneixement d'altres llengües* fet que ha de permetre que l'alumnat parli i escolti persones d'una cultura diferent. A l'escola, oferim aquesta possibilitat en el crèdit de síntesi a 3r i 4t d'ESO.

Arribem a Londres

S'esdevenen els primers comentaris i les primeres pors. Què passarà quan arribem aquest vespre a casa de la família? Què els puc dir? I si no entenc el que em diuen? Com em presentaré? Les parelles, prèviament formades, es van trobant i recorden, sense ajut, el que han estat treballant els darrers dies a l'escola. S'escolten les diferents expressions i formes indispensables en iniciar la conversa amb la família amb qui conviuran durant uns dies. Tots estan motivats i concentrats. No cal fer cap avís. La prova d'aquest vespre serà definitiva. Fer bona impressió a la família que ens acollirà és important.

Som al lloc de trobada

A poc a poc, cada família s'emporta els nois i noies amb cotxe. Un «fins demà» esporuguit és la fórmula de comiat. A nosaltres també ens espera la nostra família, estem intranquils, ens agradaria veure a cadascun dels nostres alumnes per un forat perquè també tenim dubtes de com sabran sortir-se'n.

Ens retrobem

De bon matí, l'arribada dels nois i noies contents, crescuts i esbojarrats fan preveure el canvi que s'ha produït. Cadascú explica com és la família, el que ha menjat, l'èxit en les converses. La por a no saber-se fer entendre ha desaparegut.

Les ganes d'aprendre

Durant el matí, classe. Els nostres alumnes es mostren atents i amb ganes d'aprendre. Nosaltres ens en sentim satis-

fets i recordem que això no sempre passa quan som a Olot.

Les visites

Anem a Londres i no és fàcil de moure'ns trenta persones amb metro per la ciutat. Seguim les rutes i recorreguts que els alumnes han preparat prèviament. Cada alumne té un dossier de les visites que faran i que ha hagut de treballar abans, durant i després de la sortida. El British Museum, el Science Museum, el Natural History Museum, la Tate Modern i la National Gallery. Tots els nois i noies estan contents i satisfets. Comenten i parlen del que han vist, s'expliquen les sensacions del que han viscut. El grup, tranquil i cohesionat. Ens movem pel metro a hores punta del dia sense cap dificultat, esporàdicament alguns alumnes parlen amb la gent que troben i responen indicant possibles itineraris a algun vianant despistat. Es miren amb interès la gent que els envolta, la barreja de cultures i races. Es comenten temes com els rodamons i la immigració a casa nostra.

La fi del viatge i arribada a l'escola

Estan alegres, potser eufòrics, i s'adonen que han après i han crescut. A l'escola, acaben els seus treballs. No els cal cridar l'atenció treballen i acaben fent una presentació oral, en anglès. Cadascun d'ells lliura el seu dossier i un diari de la sortida, ambdós treballs, també en anglès.

Avaluació

Nosaltres també estem contents i pensem que hem aconseguit els objectius inicialment plantejats. I ens preguntem: tot això hagués estat possible sense marxar tan lluny de casa? Responem amb unes paraules d'un vell pedagog; Alexandre Galí «Els nois i les noies no aprenen d'allò que veuen i toquen sinó molt pitjor, d'allò que viuen».

Ensenyar i aprendre llengua al segle XXI

A l'escola hem de trobar la manera

El repte bàsic de qualsevol sistema educatiu és aconseguir que els nois i noies puguin ser ciutadans crítics i constructius, en la societat i moment històric que els toca de viure.

Els sistemes educatius no són ni bons ni dolents en si mateixos, el que cal és veure si donen o no resposta a les exigències de la realitat. Mirant els darrers cinquanta anys, la nostra societat pateix canvis profunds i a una enorme velocitat; per tant, l'escola ha de trobar la manera de preparar l'alumnat per a la societat del segle XXI.

Una de les funcions fonamentals de l'escola, quant a la llengua –tot i que també afecta la resta de les àrees curriculars– és l'alfabetització. Què entenem, però, per «alfabetització»? Fins fa poc i en la nostra societat, ser «alfabet» significava dominar la llengua d'una determinada classe social. Actualment, ningú no dubta que estar alfabetitzat exigeix el domini de molts altres registres, ja que la participació activa en la societat actual demana, per exemple, de ser destre en la comunicació dels MAV o, i sobretot, en l'ús dels textos mediatitzats per les TIC. Tot i que aquesta no és l'única nova situació que exigeix noves propostes per a l'ensenyament de la llengua, cada vegada pren més importància la llengua en qualsevol aprenentatge. De fet, el currículum de Catalunya diu que «tot professor és professor de llengua». Tothom vetlla per la llengua que s'utilitza en qualsevol aprenentatge i es reconeix, amb tota la seva amplitud, el fet que aprendre llengua és aprendre'n els diferents usos que té en el seu ús social. La funcionalitat de la llengua pren tota la seva rellevància en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Però, tot no acaba aquí! perquè amb la llengua, som capaços d'imaginar-nos

móns sens fi i usem la llengua per viure'n la bellesa i harmonia i, en el seu vessant cultural, la usem en la construcció de l'imaginari col·lectiu. I justament, en aquest àmbit d'ús, tornem a trobar-hi un paper en la construcció de tots els sabers, perquè l'ús metafòric del llenguatge és clau en la construcció científica que orienta els aprenentatges escolars que, per donar-los coherència, cal la reflexió sobre els llenguatges específics de cada una de les àrees curriculars.

Queda un darrer aspecte i no menys important: la famosa metàfora de la «aldea global» en què les TIC i els mitjans de comunicació i les migracions,

«el currículum de Catalunya diu que «tot professor és professor de llengua»

–potser perquè volem una mundialització més humana– han convertit la nostra societat, es vulgui o no, en una societat plural quant a llengües i cultures i l'escola no pot ignorar aquesta realitat. L'escola ha d'educar les capacitats per al plurilingüisme i la multiculturalitat de l'alumnat i això passa, sobretot, per educar actituds positives vers l'altre i els altres com a persones portadores de nous valors i nous significats amb els quals nosaltres construïm la nostra pròpia identitat.

Ensenyar adequadament als nostres infants i això és «saber de lletra», ara i avui, significa que realment els possibilitem les bases per tenir les eines necessàries i poder afrontar, amb garanties, el seu paper de ciutadans responsables.

Artur Noguerol
Universitat Autònoma de Barcelona

Noticiari Breu

Caldes

Fem d'escriptors

Cada any i en aquesta època, d'una manera o altra, intentem de recollir diners per a l'escola Ekkool Kalasans del barri del Sam Sam de Dakar. Aquest any hem inventat contes que hem editat i venut. Ha resultat ser una bona activitat per motivar i dotar de sentit el procés de lectoescriptura dels nois i noies des de p3 a 6è de primària. La col·lecció completa, que hem anomenat «Contepia», consta de nou títols que podreu veure exposada als locals de l'Equip de Gestió.

Granollers

Premi Serra Moret per a Selenga Basi

«Selenga Basi, per a una educació en la ciutadania multicultural» és un projecte didàctic en valors cívics que ha rebut el premi Serra i Moret, en la seva XXa edició i en la categoria de treball pedagògic. El projecte és el resultat del treball de nois i noies de 12 a 16 anys que, de manera voluntària, s'han dedicat a elaborar iniciatives per apropar-se a d'altres cultures. L'objectiu inicial era apropar a l'aula la realitat social i cultural de la nova immigració, que està reconfigurant el paisatge humà de Granollers.

Enregistrament d'un CD a l'escola

El lema d'enguany «Som iguals i som diferents» ha inspirat la lletra i la música de les cançons escrites pels alumnes de secundària i seleccionades amb un concurs. Durant uns dies, l'escola s'ha transformat en un improvisat estudi musical on tots els alumnes han pogut enregistrar les seves cançons. Els beneficis que obtindrem de la venda del CD seran per a la Fundació Educació Solidària de l'Escola Pia.

Nostra Senyora

Proves Cangur de Matemàtiques

L'Adrià Colomer i l'Àngels Travesa de 1r de batxillerat han estat premiats en els premis a les Proves Cangur. L'Adrià ve rebre un premi i l'Àngels una menció per la posició en què van quedar. Els premis es van lliurar el 8 de maig per la Societat Catalana de Matemàtiques.

Fem Matemàtiques

El Guillem Brandariz i l'Alba Sánchez de 1r d'ESO van quedar entre els vuit primers de Barcelona, en la segona fase del «Fem Matemàtiques 2002», fet que els va permetre participar a la fase final de Catalunya celebrada a Poblet, el dissabte 11 de maig. En la fase final, en la prova de treball en grup, el del Guillem es va classificar en primera posició. Moltes felicitats!

Terrassa

El President Pujol a l'escola

El dissabte 18 de maig, el President de la Generalitat, Jordi Pujol, i la seva esposa Marta Ferrusola van participar a l'Eucaristia que es fa habitualment a l'Escola Pia de Terrassa els dissabtes al vespre. La presència del President va respondre a una visita de caràcter privat ja que

van voler participar en la celebració de la primera comunió d'una néta seva, alumna de l'escola. Tant el President Pujol com la senyora Marta Ferrusola van expressar la seva satisfacció de conèixer l'Escola Pia de Terrassa i van aprofitar l'avinentesa per felicitar el director, en motiu del centenari de l'escola i per la tasca que, com a centre educatiu, ha fet i està fent en benefici dels nens i nenes i també dels joves de la ciutat i de la comarca.

Inauguració de la façana

Dijous 19 de juny a les 8 del vespre, es farà la festa de cloenda del curs i la inauguració oficial de la façana restaurada de l'edifici del carrer Col·legi. A l'acte s'hi han convidat diferents autoritats i esperem l'assistència de la Sra. Marta Ferrusola, esposa del President de la Generalitat, així com la del Conseller de Treball, Lluís Franco. Després d'un treball intens al llarg del curs fet amb il·lusió i dedicació, els alumnes i professors de l'Escola Taller han acabat la seva tasca assolint plenament els objectius del seu projecte: rehabilitar la façana de l'escola per tant, ara, amb la façana perfectament restaurada, s'ha recuperat la bellesa de l'edifici principal de l'escola.

Vilanova

Acte de suport a la Fundació Educació Solidària

El passat dia 19 se celebrà, al teatre Principal de la població, un acte solidari amb la finalitat de recollir fons per a la Fundació Educació Solidària. El «Grup d'Amics del Senegal» format per antics alumnes van ser els promotors de l'acte que obtingué la col·laboració de l'Ajuntament de la Vil·la. L'acte comptà amb la presència del P. Provincial de l'Escola Pia de Catalunya i del director gerent del centre.

Institució

Noces d'Or

Aquests dies es commemora el cinquantesim aniversari del Congrés Eucarístic a Barcelona. El ressò social que tingué aquest acte fou considerable i es recorda per l'ordenació sacerdotal multitudinària, que es va fer a l'estadi de Montjuïc. D'entre més de 850 sacerdots que rebien l'ordenació, hi havia diversos escolapis entre ells el P. Ignasi Rúbies de la comunitat de Santa Eulàlia.

VII Premis per al Foment de la Creativitat

El dia 29 de maig, tingué lloc l'acte de lliurament de Premis per al Foment de la Creativitat que convoca anualment la Fundació «Joan Profitós» presidit pel Sr. Ramon Francolí, president de la Fundació. Es lliuraren vint-i-cinc premis molt repartits entre totes les escoles. L'Escola Pia Calassanci va ser el marc de l'acte i els alumnes de l'escola, sota el lema de «Descobrim Gaudí i el Modernisme al món, a la nostra ciutat, al nostre barri i a la nostra escola», van oferir un muntatge plàstic i visual per homenatjar i descobrir Antoni Gaudí a través dels seus treballs elaborats en les seves classes habituals. La posada en escena i la interpretació musical de nois i noies de l'Escola Pia Calassanci i de l'Escola Pia de Mataró van acabar fent de l'acte una veritable i significativa activitat d'aprenentatge.

A tots els companys, amb tristesa

L'Equip de Gestió i l'Escola Pia de Mataró us fem saber, amb tristesa, que la Lídia Puig, coordinadora durant molts anys de la infantil de l'escola de Mataró i participant activa del projecte educatiu que compartim, va morir la matinada del dia 29 de maig, després d'una llarga malaltia. El nostre condol a tots els qui la teníeu a prop.

**El consell de redacció de Papers
i l'Equip de Gestió us desitgem unes bones vacances**

Aprendre o saber llengües?

Quin «standard» planteja el «currículum»

Ens cal sempre un *feed-back* de tot el que fem. Bé, doncs: com tenim a l'escola l'*affaire* de les llengües «estrangeres»? Podem procurar que les aprenguin, o sigui que complim allò que està previst en el currículum (per cert, paraula llatina que tanmateix ha entrat a l'argot pedagògic des del món anglosaxó). O podem pretendre que les sàpiguen, o sigui, que les facin seves –saber, té a veure amb savi, que és qui té molts recursos i els sap usar– i les emprin amb finalitats comunicatives i en contextos variats. En definitiva, les llengües per a treballar i per a anar pel món.

No estaria de més que ens preguntéssim quin és el nostre *standing* lingüístic ideal: un 8 de selectivitat o una conversa distesa? La conjugació de molts verbs i el *report speech* o la comprensió bàsica d'una notícia d'un diari, per exemple, en anglès? La llengua *per se* o el seu ús en diferents situacions? Potser, com en tantes altres coses, ens cal més *savoir faire* i menys *play-back*, o més agilitat per adaptar-nos a les situacions canviants –amb

new look o sense– i no per defensar posicions acadèmiques, no fos cas que fàcilment quedem en *orsay*.

D'altra banda, en un món globalitzat, hi ha cada vegada més manlleus d'una llengua a l'altra. Uns són provocats per les novetats tecnològiques o per la creació de nous conceptes (quants *tetra-bricks* no tenim ara a casa? quants *e-mails* no rebem?); d'altres els usem per modes o per snobisme. Això ha passat sempre, des que hi ha comerç; però ara tot és més ràpid. Per tant, no oblidem allò d'en Raimon: «qui perd els orígens, perd la identitat». I llavors, siguem universals! (o sigui *uni – versus – alia*, des del propi jo cap als altres). I podrem clicar a mil arxius que ens enriqueixin!

I no voldria acabar aquest *contrapoint* (ai, els vents eurovisius dominants!) sense desitjar als lectors/es unes *holidays*, o sigui uns bons dies de descans, profitosos per al cos, per a la ment i per a l'ànima.

Zum-zum

papers•

és una publicació del
SECRETARIAT DE LES
INSTITUCIONS ESCOLARS
DE L'ESCOLA PIA DE
CATALUNYA
Ronda de Sant Pau, 80 2n
08001 Barcelona
Tel.: 93 441 00 04
Fax: 93 441 02 87
escolapia@escolapia.net
www.escolapia.net

Consell de redacció:

Oriol Blancher, Ricard
Coma, Carme Guàrdia,
David Magrí, Eulàlia París,
Xavier Sanchís.

Col·laboradors:

Beatriu Garrido, Miquel
Mateo, Pere Vilaseca.

Maquetació:

Carme Roig,
Serafi · indústria gràfica

Coordinació:

Eulàlia París.
papers@escolapia.net

JUNY 2002

- 10 · Reunió Consell de les Institucions, de 7 a 9 del vespre.
- 15 · Inici de les Estadades Pedagògiques
- 19 · Finalització de les Estadades Pedagògiques
- 25 · Inici dels 6 dies diferents
- 26 · Inici del Curs de competències socials per responsables de PGS i CF, de 2/4 de 10 a les 5 (*)
- 28 · Finalització Curs de competències socials per responsables de PGS i CF, de 2/4 de 10 a les 5 (*)
- 29 · Reunió Junta de la Federació d'APAS, a l'Escola Pia Calella, de 10 a 1 (*)
- 30 · Finalització dels 6 dies diferents.

JULIOL 2002

- 4 · Formació administradors
- 8 · Formació secretaris d'estudis, de 2/4 de 10 a 2
- 11 · Formació administradors

Si no es diu altrament, les activitats col·lectives es realitzaran als locals de l'Equip de Gestió.

(*) Alerta! Canvis respecte al calendari general.